

Vai ilgtspēja ir kļuvusi par kritisku uzņēmējdarbības sastāvdaļu? (1) 1/15/23

Vadītāja ilgtspējas pakalpojumu nodaļā,
PwC Latvija
Maija Orbidāne

Mūsdienu izpratne par ilgtspējīgu attīstību sakņojas idejā, kas izteikta 1987. gada ANO Vides un attīstības komisijas ziņojumā “Mūsu kopīgā nākotne”: ilgtspējīga attīstība apmierina pašreizējās vajadzības, nemazinot nākamo paaudžu iespējas apmierināt savas vajadzības. Tas nozīmē, ka pasaules valstīm jāplāno sava attīstība tā, lai ne tikai augtu ekonomiskās attīstības tempi, bet arī saglabātos dzīves kvalitāte, un lai novērstu vides degradāciju un dabas resursu pārtēriņu.

Tātad ar vārdu “ilgtspējīgs” raksturojam to, kas savā būtībā ir taisnīgs un vērsts uz vienlīdzību, ņemot vērā arī citu vajadzības. Pēdējo 50 gadu laikā pasaule ir pieredzējusi ļoti strauju ekonomisko izaugsmi, ko balsta ārkārtīgi liels dabas resursu – it īpaši neatjaunīgo – patēriņš, kas ir būtiski ietekmējis apkārtējo vidi. Taču sabiedrības labklājība diemžēl nepalielinās vienlīdzīgi, un ienākumu plaisa starp bagātajiem un nabadzīgajiem iedzīvotājiem turpina pieaugt.

Ilgspējīga attīstība ir arī viens no Eiropas Savienības līguma mērķiem, kas ietekmē ES politiku un rīcību. Tā ir attīstība, kas balstās uz demokrātijas, dzimumu līdztiesības, solidaritātes un likumu varas principiem, kā arī uz pamattiesību (tostarp brīvības un vienādu iespēju) ievērošanu. Tā ir orientēta uz šodienas un visu turpmāko paaudžu dzīves kvalitātes uzlabošanu un labklājības veicināšanu.

Arī biznesā ilgtspēja ir būtiska un apvieno trīs jomas: vidi, sociālo un uzņēmumu pārvaldību (ESG).

Ilgspēja ir sabiedrības attīstības koncepcijas sastāvdaļa jau diezgan ilgu laiku. Taču mūsdienās tai tiek pievērsta pastiprināta uzmanība arī uzņēmējdarbības līmenī, jo sabiedrība un investori pieprasa augstāku caurspīdīguma līmeni, politikas veidotāji izvirza jaunas prasības ilgtspējas ziņošanai, un patērētāji, kuriem rūp, veic daudz pārdomātākas izvēles.

Varētu teikt, ka ilgtspēja jeb ESG ir kļuvusi par kritisku uzņēmējdarbības sastāvdaļu.

ESG koncepcija

Šī koncepcija sniedz ieskatu uzņēmumu reakcijā uz klimata pārmaiņām, jo tā ir viena no lielākajām vides problēmām, ar ko mūsdienās saskaras sabiedrība un kas būtiski ietekmē enerģētikas, pārtikas un ūdens drošību, kā arī iedzīvotāju veselību un drošību visā pasaulē.

Caur ESG prizmu uzlūkojama arī uzņēmuma attieksme pret saviem darbiniekiem. Cieņpilna, iekļaujoša un vienlīdzīga attieksme pret darba ņēmējiem uzlabo viņu darba apstākļus un labbūtību. Apmierināti un novērtēti darbinieki ilgāk strādā vienā darbavietā un cenšas nodrošināt labākus uzņēmuma darbības rezultātus, tādēļ ieguvums ir abpusējs.

ESG koncepcija ietver arī vērtību un piegādes ķēžu pārvaldību. Vērtību ķēde attiecas uz dažādām biznesa darbībām un procesiem, kas saistīti ar preces izstrādi vai pakalpojuma sniegšanu. Piegādes ķēde savukārt atspoguļo visas nepieciešamās darbības, lai prece vai pakalpojums nonāktu pie klienta. Vērtību ķēde sniedz uzņēmumiem konkurences priekšrocības nozarē, savukārt piegādes ķēde rada vispārēju klientu

apmierinātību.

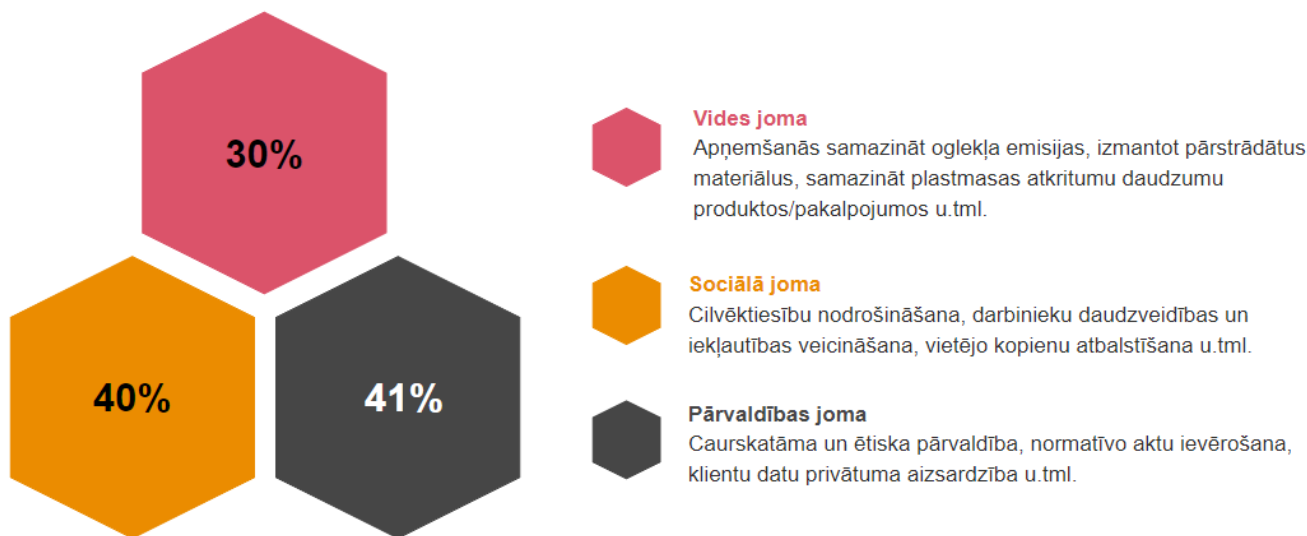
ESG koncepcijā ietilpst arī caurskatāma un atbildīga pārvaldība, kas uzlabo uzņēmuma veiktspēju, palīdz tam kļūt stabilākam un produktīvākam, kā arī var uzlabot uzņēmuma reputāciju un veicināt ietekmes pušu uzticību.

ESG koncepcijas nozīme mūsdienu uzņēmējdarbības modelī

Arvien pieaugošais ilgtspējas regulējuma slogs (piemēram, Korporatīvās ilgtspējas ziņošanas direktīva) uzliek arvien stingrākas prasības uzņēmumiem gan attiecībā uz ilgtspējas aspektu integrēšanu uzņēmējdarbībā, gan informācijas atklāšanu jeb ilgtspējas pārskatiem, kas noteikti palielina ESG nozīmīgumu šobrīd.

Ir novērojams arī ietekmes pušu spiediens, kura dēļ uzņēmumiem jāpārskata savs darbības modelis un jāveicina videi draudzīgas preces un pakalpojumi. Piemēram, PwC veiktās Globālās patērētāju aptaujas (2022) rezultāti rāda, ka ESG faktori turpina arvien vairāk ietekmēt patērētāju iepirkšanās paradumus, jo patērētāji piešķir arvien lielāku nozīmi ar ilgtspēju saistītiem aspektiem ražošanas, iepakojšanas un realizācijas procesos.

Ilgspējas faktori turpina ietekmēt patērētāju paradumus

Avots: June 2022 Global Consumer Insights Pulse Survey

Ilgspējas informācijas pieejamība un kvalitāte iegūst arvien lielāku nozīmi arī finanšu institūciju un investoru acīs. Ja uzņēmums neapkopo ilgtspējas informāciju vai ja tai ir slikta kvalitāte, uzņēmumam var būt grūtības piekļūt izdevīgam kapitālam, tādējādi bremzējot uzņēmuma attīstību.

Galvenie ieguvumi, iekļaujot ilgtspēju uzņēmuma darbības stratēģijā jau šodien, ir skaidrība par tālāko darbību, ņemot vērā jaunus apstākļus un ietekmes faktoros. Tas liecina, ka uzņēmums ir gatavs būt caurspīdīgs, komunicēt un atbildēt uz klientu, sadarbības partneru, finansējuma sniedzēju un citu ietekmes pušu jautājumiem, tādējādi samazinot ārējo faktoru negatīvo ietekmi. Turklāt veicinot atbildīgu resursu patēriņu, uzņēmums var samazināt savas izmaksas, tādējādi veicinot lielāku efektivitāti un konkurētspēju. Ņemot vērā ESG aspektus, uzņēmums var radīt papildu pievienoto vērtību sabiedrībai, ražojot tādas preces vai sniedzot pakalpojumus, kas raksturojami kā sociāli atbildīgi.

(turpinājums nākamās Īsziņās)